

26. Andragoški kolokvij

30 let Andragoškega centra Slovenije – Pogled na prehojeno pot in izzive prihodnosti

Podobno kot lanski je tudi letošnji **Andragoški kolokvij (AK)**, osrednja nacionalna strokovna prireditelja **Tednov vseživljenjskega učenja (TVU) 2022**, jubilejnega značaja. **Andragoški center Slovenije (ACS)** namreč praznuje **30-letnico delovanja**, ki jo bomo na kolokviu počastili z različnih vidikov. Kaj pomeni trideset let delovanja neke organizacije? Z vidika ljudi, ki so (bili) zaposleni v organizaciji? Z vidika razvoja stroke? Z vidika razvoja skupnosti, ki jih organizacija ustvarja? In končno ter najpomembnejše, z vidika razvoja družbe, okolja, skratka sprememb, h katerim je ACS prispeval s svojim delom? Prav vse naštetu je predmet letošnjega AK, ki je 26. po vrsti.

Dogodek bo potekal v dveh med seboj povezanih delih. V prvem, ki smo ga naslovili **Izobraževanje odraslih za svet, ki se rojeva**, se bomo posvetili globalnim izzivom izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja. Z nekaterimi se že srečujemo, drugi porajajo še neopredeljene izzive v prihodnosti. V drugem delu z naslovom **Premislek o vlogi ACS – včeraj, danes, jutri** bomo zgodovinsko osvetlili položaj in vlogo ACS v sistemu vzgoje in izobraževanja skozi različne izzive, priložnosti pa tudi ovire. Na kratko, skupaj bomo ugotavljali, kakšna ustanova je ACS, katere so njegove naloge in kako jih udejanjati.

Srečali se bomo v živo in po spletu, zato da bi v pogovor, na katerem bomo gostili vidne domače in tuje strokovnjake, vključili čim večji del skupnosti izobraževanja odraslih.

Vabljeni!

V četrtem letu delovanja ACS smo se v okviru Tedna (zdaj Tednov) vseživljenjskega učenja vprašali, kako predstaviti rezultate raziskovalnega dela ter odprta aktualna vprašanja, ki zahtevajo tehten strokovni premislek. Poimenovanje dogodka, andragoški kolokvij, je potrdilo rek 'nomen est omen'. Letošnja razprava bo odpirala globalna vprašanja o izobraževanju odraslih in vlogi, ki jo ima pri njihovem udejanjanju ACS. Večina vprašanj, s katerimi se ukvarja izobraževanje odraslih, je interdisciplinarnih, pa vendar jih andragogika rešuje na specifičen, samosvoj način. Veliko raziskovalnega dela in utemeljenih akademskih razprav je bilo potrebnih, da se je izobraževanje odraslih oblikovalo kot samostojno področje vzgoje in izobraževanja pa tudi kot specifična akademska disciplina. Njegov položaj pa je tako v vzgojno-izobraževalnem sistemu kot na univerzi žal še vedno nestabilen, saj tega področja ni mogoče povsem načrtovati ali ukalupiti. Velik del učenja je namreč spontan, poteka tam, kjer se rešujejo problemi, ali kot pravimo temu z mednarodno uveljavljenim angleškim izrazom: 'learning by doing'. Pomemben dejavnik pa predstavlja oblikovanje nacionalnega kurikula, strategij in vrednot ter strokovnega znanja, ki za to šteje. Nacionalni kurikulum vključuje vse resorje, saj izobraževanje kot jedrna dejavnost gradi in omogoča vsestranski razvoj. Zajema prav vse vključene ljudi – manj in vrhunsko izobražene.

V začetku se je izobraževanje odraslih razumelo v prvi vrsti kot kompenzacijsko izobraževanje za potrebe dela in predvsem kot vsebina, ki jo morajo odrasli podobno kot otroci usvojiti. Danes ga dojemamo drugače – kot širok spekter različnih vsebin in dejavnosti, učnih oblik in metod dela z odraslimi, katerih položaj, potrebe in učni stili se razlikujejo med seboj; kjer se učne skupine ne oblikujejo po starosti niti le po tem, koliko kdo zna. V ospredju so interes, aktualnost in relevantnost reševanja problemov, ki se dogaja skozi učenje vsakega z vsakim ali vseh med seboj. Tako učenje spodbuja napredek, omogoča tako razvoj skupnosti kot uresničenje in razcvet posameznika.

Danes se povečini že zavedamo, da je učenje vitalni element človekovega življenja; pokriva vsa področja in se odvija ves čas. Premik od šolskega izobraževanja k permanentnemu v sedemdesetih in vseživljenjskemu učenju v devetdesetih letih je bil velika paradigmska sprememba.

ACS je na tej poti odločilno prispeval v različnih teoretskih kot tudi političnih razpravah. V devetdesetih je bil nacionalno mislišče, kjer so se združevali razumniki, praktiki, politiki in učeči se odrasli. Skupaj so reševali probleme, povezane z učenjem in izobraževanjem odraslih. Podobno ostaja tudi danes, le da se področje izobraževanja, predvsem pa učenja odraslih, širi še veliko hitreje, saj se bliskovito spreminja tudi svet.

Pred tridesetimi leti smo se spraševali o izzivih novonastale države, izboljšati smo želeli izobrazbeno strukturo prebivalstva, prispevati k razvoju Slovenije in njenih prebivalcev ter se mednarodno povezovati. Tudi to nam je uspelo. Marsikdo se bo spomnil svetovnega kongresa o izobraževanju odraslih 'Rethinking Adult Education for Development / Premislek o izobraževanju odraslih in razvoju' (1993), ki je potekal v Cankarjevem domu v Ljubljani. Udeležila so se ga najuglednejša svetovna imena v izobraževanju odraslih. Pozneje smo prispevali k nastanku različnih evropskih dokumentov. Nekateri so nastajali tudi ali prav v Sloveniji – naj omenimo Resolucijo Evropskega parlamenta o izobraževanju odraslih [Za učenje ni nikoli prepozno](#) in Akcijski načrt za izobraževanje odraslih [Za učenje je vedno pravi čas](#) pa tudi kasnejše evropske dokumente in manifeste o učenju odraslih. Pri njihovem snovanju in razširjanju ima ACS pomembno vlogo. Posebej izpostavljamo [Novi Evropski program za učenje odraslih](#) za obdobje 2021–2030, ki je nastal pod okriljem slovenskega predsedovanja Svetu EU leta 2021. Omembe vredni so tudi različni programi in projekti, ki jih je oblikoval ali vodil ACS in so deležni mednarodnih priznanj.

Včasih se je treba ozreti nazaj, da bi prepoznali napredek pa tudi stalno aktualna in nerešena vprašanja, ki se v izobraževanju in učenju odraslih vedno znova odpirajo. Tudi tem želimo na letošnjem kolokviju nameniti posebno razpravo, kajti vsa so povezana z življenjem slehernika, njegovega in skupnega pojmovanja dobrega življenja. To so vprašanja svobode, svetovnega miru, digitalizacije in uvajanja umetne inteligence, predvsem pa krovno vprašanje trajnostnega razvoja, ki ga Aliton Krenak, brazilski staroselski voditelj in filozof, imenuje 'mit, ki so si ga izmislile velike korporacije, da bi upravičile napad, s katerim prodirajo v našo predstavo o naravi'. Gre za vprašanje izginjanja življenjskega prostora, življenja samega – ali, kot pravi Krenak: 'Vse je narava. Kozmos je narava. Vse, na kar lahko pomislim, je narava.' Svet, ki so se mu avtohtoni prebivalci uprli ali pa jih je izrinil na rob družbe, je svet, ki je naravo spremenil v 'vire', ki jih je treba izkoriščati tako, da trg postane 'vse, kar je zunaj/za nami' (Ireland, T., 2022, [ALE, climate change and good living: A Southern perspective](#), 25. 4. 2022).

Gre za vprašanje, ki od ljudi zahteva, da ponovno opredelijo svoj položaj, ne le v družbi, temveč in predvsem v naravi – v komunikaciji z vsem drugim, kar jo poleg človeka še tvori. Pri tem je izobraževanje ključno, saj lahko postane del uničevalnega scenarija, če naravo zreducira na vire. Obstaja druga pot – da se iz narave in o naravi učimo z dolžnim spoštovanjem in zavedanjem, da predstavlja naš življenjski prostor. To so velika in pomembna vprašanja, ki na novo osvetljujejo vse, kar danes imenujemo napredek, vse, kar danes imenujemo globalni izobraževalni kurikulum. Ta vprašanja v novo luč postavljajo tudi človekovo eksistencialno bit (smisel življenja), ne le njegovega 'preživetja'.

Smo pripravljeni na tako razpravo? Kaj in kako lahko prispevamo k njej kot izobraževalci odraslih? Kakšna je pri tem vloga ACS kot osrednje ustanove za razvoj izobraževanja odraslih?

Avtorica: Natalija Žalec, spec. / MAEd (UK)

